

Bedömarutlåtande vid utbildningsutvärdering med extern bedömning av Kompletteringsutbildning för biomedicinska analytiker med utländsk examen vid Uppsala universitet

Uppdrag och arbetsprocess

Utvärderingen av KUB utbildningarna genomfördes som ett samordnat utvärderingsprojekt inom ramarna för Göteborgs universitets, Uppsala universitets och Högskolan i Kristianstads arbete med kvalitetssäkring av utbildning. Bedömargruppen erhöll information och bedömningsunderlag i god tid innan självvärderingar från alla lärosäten inkom den 24 maj 2021. Kompletterande material kunde begäras in inför och efter de virtuella platsbesöken som ägde rum 20 september (Göteborgs universitet), 27 september (Uppsala universitet) samt 4 oktober 2021 (Högskolan Kristianstad). Varje utbildning utvärderades separat men bedömargruppen var densamma för alla utvärderingar. Bedömargruppen lämnar in separata utlåtanden till lärosätena, men med vissa förslag på gemensamma förbättringsområden.

Program och deltagare vid virtuella platsbesök, se bilaga 1.

Följande personer har ingått i bedömargruppen

- Anette Gjørloff Wingren, professor, Malmö universitet (ordf)
- Lars Frelin, docent, programdirektor, Karolinska Institutet
- Charlotta Heijkenskjöld, adjunkt, kursledare, Uppsala universitet
- Hanna Frost, vårdenhetschef, Kungälv's sjukhus
- Daniela Westerlund, studentrepresentant, Karolinska Institutet

Introduktion

Genomläsningar av självvärderingar, genomfört digitalt platsbesök vid Uppsala Universitet samt kompletterande återkoppling på bedömargruppens frågor har gett en tydlig bild av att KUB-utbildningen vid lärosätet är planerad och genomförd med bra struktur och med tillfredsställande resultat.

Incitamentet från Utbildningsdepartementet att ge personer som har en avslutad utländsk högskoleutbildning eller en annan avslutad utländsk eftergymnasial utbildning som motsvarar en

utbildning enligt högskolelagen, är mycket bra och viktigt för att ta vara på denna kompetens. Dessa individer utgör ofta en högutbildad arbetskraft som önskar ett fast arbete i Sverige.

Bedömargruppen har efter att tagit del av självvärderingar från tre lärosäten samt gjort virtuella platsbesök och fått en bild av att studenterna är motiverade, intresserade av att göra så bra ifrån sig som möjligt och att de vill ut och jobba så snabbt som möjligt. Detta är en ”win-win” situation då yrket biomedicinsk analytiker tillhör bristyrkena, och förväntas vara det även under en ansevärd tid framöver.

Lärosätena som ger KUB-utbildningen för biomedicinska analytiker har vittnat om att de har gott om resurser till dessa studenter, och de investerar mycket tid och engagemang i KUB-studenterna. Många av utmaningarna ligger på det språkliga planet, då dessa studenter har fått begränsad träning i det (akademiska) svenska språket innan de börjar utbildningen. Många termer inom yrket upplevs som extra svåra att lära sig. Det skriftliga språket är en större utmaning än det muntliga.

Genomförd KUB-utbildning för biomedicinska analytiker leder till inte till en examen utifrån förordningen, utan till utfärdandet av ett intyg som studenterna använder när de söker legitimation till biomedicinsk analytiker hos Socialstyrelsen. Legitimationen grundas på en yrkesexamen för biomedicinska analytiker och inte en akademisk kandidatexamen. Intyget är nationellt och Socialstyrelsen är väl insatt i processen.

En ordinarie biomedicinsk analytikerexamen efter genomgången grundutbildning till biomedicinsk analytiker leder i Sverige i normalfallet till både kandidat och yrkesexamen. En kandidatexamen vilar på huvudområdet biomedicinsk laboratorievetenskap, som är tvärvetenskapligt och omfattar kunskap inom medicin, naturvetenskap, statistik och teknik. Huvudområdet, vilket utgörs av både teori och praktisk tillämpning, präglas av en vetenskaplig grundsyn. En kandidatexamen utgör behörighet för vidare studier på avancerad nivå. En yrkesexamen för en biomedicinsk analytiker ger rätt att ansöka om legitimation hos Socialstyrelsen. Den skyddade yrkestiteln innebär att endast den som har legitimation för yrket får använda yrkestiteln. Regleringen innebär dock inte att det finns skyddade arbetsuppgifter för en legitimerad biomedicinsk analytiker. Verksamhetschefer eller motsvarande bedömer istället vem som gör vad i det kliniska laboratoriet. En legitimerad biomedicinsk analytiker har den formella kompetensen, men om verksamhetschefen eller motsvarande anser att någon har reell kompetens att utföra samma arbetsuppgift så finns det inget hinder.

Institutet för Biomedicinsk laboratorievetenskap (IBL, yrkesorganisation för biomedicinska analytiker) har tagit fram en kompetensbeskrivning för biomedicinska analytiker, men den är endast vägledande. IBL och Vårdförbundet arbetar sedan några år tillbaka aktivt för att en reglerad specialistutbildning för biomedicinska analytiker ska införas.

För att citera Vårdförbundet:

”Som biomedicinsk analytiker ska du ha tydliga karriärvägar och kunna utvecklas under hela ditt arbetsliv. Redan idag har biomedicinska analytiker en stor specialistkunskap och utför många avancerade arbetsuppgifter. Med en specialistutbildning har du en kvalitetssäkrad utbildning som är gångbar i hela landet. Trenden visar att utvecklingen inom vården ställer allt högre krav på

utbildning och att din kompetens behöver utvecklas under hela yrkeslivet. En kunskapsbaserad vård kräver därför att biomedicinska analytiker kan specialistutbilda sig. Verksamheterna behöver medarbetare som kan metodutveckla, implementera ny forskning, utföra mer avancerade analyser och undersökningar. I konkurrensen om dig som biomedicinsk analytiker är det viktigt att yrket är attraktivt och att karriärvägarna i yrket är tydliga. Det är också avgörande att du har bra villkor, även under specialistutbildningen.”

Uppstarten av KUB-utbildningen var en snabb process, men har fallit väl ut. Utmaningarna förutom språket, är att fastställa lika nivåer på examensarbeten, att studentgrupperna är heterogena, samt att erbjuda VFU-platser till alla studenter.

Redovisning av bedömargruppens omdöme gällande bedömningskriterier (punkt 1-11) samt gruppens övriga synpunkter (punkt 12-13).

1. utbildningarna når målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) och utbildningsspecifika mål, dvs. att de faktiska studieresultaten motsvarar de förväntade studieresultaten

Styrkor: En sammanställning har gjorts för att säkerställa att de nationella målen för en yrkesexamen som biomedicinsk analytikerexamen uppfylls för KUB-utbildningen. Enligt sammanställningen så uppfylls målen för en yrkesexamen som biomedicinsk analytiker av kurspaketens lärandemål.

Lärosätet tydliggör att KUB-studenterna bedöms enligt samma kriterier som ordinarie BMA-studenter. Individuella praktiska examinationer är vanligt förekommande för KUB-studenterna i kurser med laborativa moment. Styrdokument- och bedömningskriterier för VFU- och projektarbetet finns framtagna och tillgängliga för studenterna via program- och kurssidor.

Lärosätet reflekterar över brister kring lärandemål och examination och beskriver vad som ska rättas till, exempelvis gällande patientkontakt och att undervisa andra grupper (muntlig presentation). Lärosätet arbetar även med revision av kursplan genom att involvera lärare och studenter samt forskare och kliniskt verksamma personer. Arbetet drivs organiserat inom programkommittén med representation av olika personalkategorier och studentrepresentanter.

Svagheter: Det noteras behov av förtydligande av vissa mål samt hur dessa mål examineras. Här föreslås kursplanerevideringar i lämpliga kurspaket för att tydliggöra lärandemål samt hur dessa examineras. Exempelvis ”förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående” samt ” visa förmåga att informera och undervisa olika grupper” behöver förtydligas. Viktigt att förändringar tydligt kommuniceras till studenterna.

Bedömning: Sammantaget svarar KUB-utbildningen väl upp mot kriteriet.

Reflektioner/rekommendationer: Bedömargruppen anser att förbättringsarbetet är väl organiserat vid KUB-utbildningen och att det finns en plan för att åtgärda de brister som noterats i självvärdering. Bedömargruppen anser det viktigt att studentrepresentanter,

avnämarrepresentanter och lärarrepresentanter involveras i diskussion gällande kursplanerevideringar.

2. att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet

Styrkor: Utbildningen ger KUB-studenterna en bred bas av kunskap inom aktuell laboriemetodik. Studenterna tränas kontinuerligt i sitt vetenskapliga förhållningssätt under utbildningen där en variationsrik pedagogik används. Studenterna tar del av vetenskapliga artiklar och vetenskaplig litteratur. Det finns en tydlig forskningsanknytning i utbildningen med forskningsanknutna lärare. Vidare kompletteras det med specialistkompetens via inbjudna föreläsare inom olika ämnesområden. Under projektarbetet görs en fördjupning inom ett laboriemedicinskt område och arbetet skrivs enligt fastställda riktlinjer/instruktioner.

Det laborativa innehållet i de olika kurserna följer den utveckling som sker inom respektive område och samtliga kursledare uppdaterar innehåll och metodik (instrument och metodbeskrivningar) så att de motsvarar den aktuella metodik som förekommer i klinisk verksamhet eller i forskningslaboratoriet. Vid moment där resurser saknas i Sundsvall kommer studenter till Uppsala för att ges möjlighet genomföra dessa moment.

Lärosätet reflekterar själva över att studenterna behöver öva mer på kritiskt tänkande, vetenskapligt skrivande samt har behov av kontinuerligt språkstöd. Även ordinarie BMA-studenter med behov av stöd erbjuds stöd, så studenterna behandlas likvärdigt.

Behörighetskontroller för fortsatta studier inom kurspaketet görs för att säkerställa studentens progression och förkunskaper innan VFU, samt för behörighet till examensarbetet, som här kallas projektarbete då KUB-studenterna inte får ut en examen.

Studenterna resonerar om att språktermin vore är en bra idé och till stor hjälp för vissa studenter för att på ett bättre sätt ta till sig utbildningens innehåll och för att kunna skriva på en god akademisk nivå.

Svagheter: En utmaning är studenternas vetenskapliga skrivande vilket kan kopplas till bristande språkkunskaper något som delvis har kunnat hanteras med hjälp av extra språkstöd för KUB-studenterna. Vid granskning av bifogade projektarbeten kan det noteras svagheter gällande vetenskapligt skrivande och avsaknad av statistiska beräkningar.

Ämneslärare lägger mycket tid på att rätta laborationsrapporter, VFU-rapporter och andra skriftliga inlämningar ur ett språkligt perspektiv.

En möjlighet som lärosätet lyfter är att sänka kraven för vetenskaplighet för KUB-studenternas projektarbete. Bedömargruppen anser dock att sänkta krav för KUB-studenternas projektarbete skulle innebära att legitimerade biomedicinska analytiker framöver kommer ha olika kompetens inom vetenskaplighet och detta kan negativt påverka BMA-yrkets kvalitetsstämpel. Alla legitimerade biomedicinska analytiker ska uppfylla kraven för en yrkesexamen. Bedömargruppen påpekar dock att examensarbetsprojekt kan se olika ut i sin utformning, exempelvis enklare

metodologiska projekt eller mer avancerat forskningsprojekt. Viktigast är att examensarbeten/projektarbeten motsvarar minst godkänd enligt fastställda bedömningskriterier.

Svar från alumni-enkäten visar att två av 13 studenter inte var nöjda med forskningsanknytning i utbildningen. Detta tror bedömargruppen kan hänga samman med högre förväntningar då många KUB-studenter redan har utbildning på avancerad nivå när de påbörjar KUB-utbildningen.

Bedömning: Sammantaget svarar KUB-utbildningen väl upp mot kriteriet.

Reflektioner/rekommendationer: Bedömargruppen anser att lärosätet bör se över hur språkhjälp till studenterna flyttas från ämneslärare till språklärare i större utsträckning. Möjligheter till språkligt stöd inför utbildningsstarten bör diskuteras. Språktermin anses kunna vara positivt och bidra till att studenterna skulle klara det akademiska fackspråket bättre och på så sätt ta till sig utbildningens vetenskapliga innehåll på ett bättre sätt, men det bedöms vara logistiskt svårt att implementera. Ämneslärare får använda onödigt mycket tid att korrigera språk, vilket troligtvis tar tid från ämnesrelaterade arbetsuppgifter och bedöms ligga utanför deras uppdrag. Ansatsen att fundera på om lärare ska ha specifik utbildning i att undervisa i svenska är bra, men bedömargruppen anser att språklärare ska finnas tillgängliga för att undervisa i svenska språket. Bedömningen är att stöd i form av språklärare bör finnas under hela KUB-utbildningen.

3. att undervisningen sätter studenters/doktoranders lärande i centrum

Styrkor: Ett intag på fem studenter i Uppsala och fem studenter i Sundsvall per tillfälle gör att gruppen blir väldigt sammansvetsad där studenterna generellt är mycket motiverade och snabbt vill klara utbildningen för att komma ut på arbetsmarknaden.

Lärare finns tillgängliga och kan snabbt hjälpa till och stötta studenterna med både teoretiska samt praktiska moment. Vid intervju av lärarrepresentanter så framkommer att de lärare som träffar studenterna vid olika tidpunkter ser en progression i studenternas akademiska språk under utbildningens gång. Det finns möjlighet till språkstöd, både skriftligt och muntligt, i både Uppsala och Sundsvall. Undervisningsspråket i KUB-utbildningen är svenska, så det ger en naturlig progression. Språkstödet hjälper alla KUB-studenterna med svenska språket.

Hjälp med det akademiska språket fanns inte när KUB-utbildningen etablerades utan har tillkommit efter hand då ansvariga för KUB-utbildningen insett att många av studenterna har språkliga utmaningar som inte ämneslärare själva kan hantera. Positivt är att ett riktat individuellt språkstöd ges vid lärosätet. Här kopplas studenter ihop med språkstöd vid programmets början och följs sedan åt under utbildningen. Alla studenter som behöver stöd erbjuds det.

Vid lärosätet finns mycket inspelat studiematerial sedan tidigare, vilket ingick i planeringen av att kunna genomföra KUB-utbildningen trots få studenter. Återkoppling från studenter angående digitala föreläsningar och annat digitalt studiematerial har varit positiv då de kan gå tillbaka och lyssna igen, något som är extra viktig då många studenter har utmaningar med det svenska språket.

Samläsning med ordinarie BMA-studenter verkar fungera bra och uppskattas av lärare och studenter, både gällande föreläsningar och grupparbeten då KUB-studenternas erfarenheter kompletterar ordinarie BMA-studenter väl.

Till flera av kurserna finns självtester som studenterna kan genomföra under kursens gång för att säkerställa att de följer och tar till sig kursernas innehåll.

Svagheter: Lärosätet bedömde vid utbildningens start att studentgruppen skulle vara mer lik ordinarie BMA-studenter, men de är en mycket heterogen studentgrupp med olika bakgrund. Vissa har en 2-årig eftergymnasial utbildning medan andra har studerat på avancerad nivå och även har en doktorsexamen. Den heterogena studentgruppen är en stor utmaning.

Språkverkstaden vid lärosätet används inte utan ämneslärare lägger istället mycket tid på att rätta skriftliga inlämningsuppgifter. KUB-studenterna vet dock om att den finns.

Återkoppling på det akademiska språket ges kontinuerligt vid skriftliga och muntliga arbeten. Studenterna vittnar om att de behöver mer hjälp med projektarbetet och är rädda att inte klara av det. Studenterna efterfrågar mer övning på att skriva akademiskt under utbildningens gång.

Bedömning: Sammantaget svarar KUB-utbildningen väl upp mot kriteriet.

Reflektioner/rekommendationer: Bedömargruppen anser att lärosätet bör se över hur språkhjälp till studenterna flyttas från ämneslärare till språklärare i större utsträckning. Språkverkstaden vid lärosätet torde kunna involveras mer i KUB-utbildningen. Mindre studentgrupper gör att lärare kan sätta varje enskild students studier i ett större fokus än vad som kan erbjudas i större studentgrupper. Det kan dock leda till skillnader i hur KUB-studenter vid olika lärosäten erbjuds hjälp.

4. att målen examineras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och att progression säkerställs

Styrkor: Alla kursledare har genomgång av kursmål och bedömningskriterier vid kursintroduktionen. Det finns också möjlighet att läsa sig till målen som finns tillgängliga på kurssidorna i Canvas.

Flera examinationer är gemensamma med ordinarie BMA-program. Examensarbete för ordinarie BMA-studenter och projektarbete för KUB-studenter bedöms helt lika genom samma bedömningskriterier. Frågorna i tentamina synas årligen av programkommittén i samband med genomgång av respektive kursrapport/utvärdering vilket är en viktig kvalitetsdrivande procedur som säkerställer att rätt nivå upprätthålls i förhållande till uppställda lärandemål.

Samtliga kurser på första året innehåller individuella praktiska prov som säkerställer individuell examination på dessa moment. För kursmål som examineras muntligen i samband med seminarier är i normalfallet två lärare involverade, liksom vid bedömning av projektarbeten.

Progression säkerställs genom behörighetskrav där bland annat praktiska prov från år 1 måste vara godkända för att få påbörja VFU. Ingen dispens har getts om man har något praktiskt prov

kvarstående innan man går ut på VFU. Ett ordinarie tentamenstillfälle och två omtentamenstillfällen erbjuds innan studenterna går ut på VFU, således bedöms det finnas goda möjligheter för studenterna att klara de examinationer som krävs för att vara behörig för VFU.

Det är positivt att ansvariga för KUB-utbildningen reflekterar själva över hur vissa examinationer kan stärkas utifrån examensmålen.

Träning i muntlig presentation introduceras redan i första kursen på utbildningen genom ett grupparbete där det muntligen presenteras via en PowerPoint. Språklig progression syns tydligt och KUB-studenterna är villiga att lära sig och de vågar försöka.

Studenter som har genomfört examensarbeten i tidigare utbildning ges möjlighet att ansöka om tillgodoräknande av detta. Krav finns på att arbetet ska vara utfört på svenska eller engelska för att bedömning av ämnesinnehåll ska kunna göras.

Svagheter: Vid skriftliga examinationer anges det att frågor ibland skrivs med enklare ord/formuleringar för att frågan ej ska misstolkas. Detta gäller då både KUB-studenter och ordinarie BMA-studenter.

Det framgår att en skriftlig tentamen (i mikrobiologi) följs upp med en muntlig fördjupad diskussion. Detta alternativa examinationssätt framgår inte i befintlig kursplan och rekommenderas därför att åtgärdas med kursplanerevidering.

Lärosätet vittnar om att det ibland är svårt att erbjuda VFU-plats och att placeringar även sker i angränsande regioner.

Vissa studenter uttrycker att de önskar sig lite mer VFU då endast tre placeringar uppfattades som för lite.

Bedömning: Sammantaget har KUB-utbildningen förbättringspotential kopplat till kriteriet.

Reflektioner/rekommendationer: Bedömargruppen rekommenderar att kursplanerrevision görs så att korrekt examinationsform framgår i berörd kursplan. Bedömargruppen vill även understryka vikten av att inte förenkla frågor på grund av eventuella språkliga svårigheter hos studenterna. Det är viktigt att se över att frågor vid tentamen är tydliga och utan språkliga nyanser där frågan kan misstolkas oavsett språklig bakgrund. Det är av största vikt att studenterna ska klara fackspråket vid en examination. Det lyfts att språket är ett hinder i många fall och att kunna tillgodoräkna tidigare projektarbete på engelska leder till förlorad träning i att skriva projektarbete på svenska. Dock bör ett genomfört projektarbete med god kvalitet fortfarande kunna tillgodoräknas för studentens räkning.

5. att verksamma i utbildningen har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens samt att lärarkapaciteten är tillräcklig

Styrkor: Programmets lärare bedöms ha en hög ämneskompetens och vi noterar positivt är att alla har minst en pedagogisk grundutbildning samt att det finns goda förutsättningar till pedagogisk fortbildning inom lärosätet.

Det finns framtagna kvalitetskriterier gällande VFU (för lärosäte, klinisk verksamhet och handledare) vilket är positivt.

Tid finns för kursutveckling som sker både för ordinarie BMA-program och KUB-utbildningen ofta samtidigt då många kurser har samläsning. Det finns möjlighet för ämneslärare, avnämare och studenter att påverka kursutveckling vid utbildningen.

Lärare vittnar om att det finns bra med tid och resurser avsatt för KUB-studenterna som möjliggör att extra tid kan läggas på att rätta skriftliga laborationsrapporter samt ge språklig återkoppling.

Bedömargruppen ser det som en styrka att det kontinuerligt hålls möten mellan kursledare och VFU-handledare.

Svagheter: Ämneslärare som undervisar på KUB-utbildningen lägger mycket tid på att stötta studenter i den språkliga utvecklingen. Lärare anser sig inte ha tillräcklig kunskap om att undervisa i svenska språket och att studenterna skulle ha bättre nytta av lärare med kompetens om att undervisa svenska för dessa ändamål.

Bedömning: Sammantaget svarar KUB-utbildningen väl upp mot kriteriet.

Reflektioner/rekommendationer: Bedömargruppen anser att lärarkompetens och lärarkapacitet fungerar väl. Bedömargruppen ser ett behov av att KUB-studenterna erbjuds språkligt stöd via språklärare och språkverkstaden kontinuerligt under hela KUB-utbildningen.

6. att internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas

Styrkor: Internationalisering/internationella perspektiv: Internationella perspektiv är en naturlig komponent i KUB-utbildningen då dessa studenter kommer från andra länder och med olika utbildningar i grunden. Positivt att notera är att studenternas tidigare erfarenheter lyfts för att berika utbildningen och ge ett globalt perspektiv. Det framgår av självvärderingen att det finns stor potential till internationalisering på hemmaplan genom exempelvis att KUB-studenter berättar om sina tidigare erfarenheter för sina studiekamrater men även för ordinarie BMA-studenter.

Hållbarhetsperspektiv: Det framgår av självvärderingen att frågor kring hållbar utveckling ingår i olika lärandemål men att det inte är benämnt som hållbar utveckling.

Svagheter: Internationalisering/internationella perspektiv: Bedömargruppen saknar information i självvärderingen om hur globala hälsofrågor ingår i KUB-utbildningen gällande innehåll, arbetsformer och examination. Vidare noteras att KUB-studenternas erfarenheter utifrån globala och internationella perspektiv inte tas till vara i någon större utsträckning under utbildningen.

Hållbarhetsperspektiv: Bedömargruppen upplever det som en brist att hållbar utveckling som begrepp inte lyfts tydligt inom KUB-studenternas utbildning, samt att mål för hållbar utveckling inte finns med i kursplaner.

Bedömning: Sammantaget har KUB-utbildningen förbättringspotential kopplat till kriteriet.

Reflektioner/rekommendationer: Internationalisering/internationella perspektiv: Att åstadkomma internationella utbyten för studenter på en kort utbildning är svårt och kanske inte något som bör prioriteras för KUB-studenter som alla har utbildats i annat land än Sverige. Dock kan internationalisering på hemmaplan utvecklas inom programmet och bidra med mervärde. Lärosätet har redan funderat på utvecklingsområden om hur KUB-studenterna ska kunna bidra med sina erfarenheter att arbeta som biomedicinsk analytiker, samt att införa diskussioner om internationella perspektiv i moment i kurser. Bedömargruppen rekommenderar att dessa utvecklingsområden konkretiseras i KUB-utbildningen. Hållbarhetsperspektiv: Bedömargruppen rekommenderar att mål inom hållbar utveckling integreras, med en tydlig koppling till hur de examineras.

7. att jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen

Styrkor: ”Mål och strategier” för breddad rekrytering har tagits fram av lärosätet och diskussioner förs i programkommittén. Exempelvis eftersträvas en jämn könsfördelning bland lärare och i programkommittén.

I alla kursvärderingar ingår sedan 2020 en fråga om bemötande med avseende på kön, könsöverskridande identitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Lärosätet har ett starkt fokus på och många verktyg för att aktivt motverka och förhindra att diskriminering förekommer vid lärosätet.

KUB-studenterna vittnar om att de vänder sig till kursledaren på respektive kurs om incidenter inträffar.

Svagheter: Studerandeskyddsombud inom diskriminering finns men KUB-studenterna vittnar om att det varit svårt att finna tid för engagemang i denna viktiga fråga.

Även om diskussion och integrering av jämställdhetsperspektiv föreligger i utbildningen så anser bedömargruppen att det finns behov av en utökning av dessa aktiviteter.

Det har framkommit att KUB-studenterna inte blivit informerade om processen för hantering av uppkomna incidenter och att de i stället vid bekymmer/incidenter vänder sig till program- eller kursledning.

Bedömning: Sammantaget har KUB-utbildningen förbättringspotential kopplat till kriteriet.

Reflektioner/rekommendationer: Bedömargruppen anser att en ökad diskussion kring jämställdhetsperspektiv i utbildningen bör integreras. Med den heterogena gruppen som föreligger i KUB så kan detta öppna upp för varierande och nyanserade diskussioner inom bland annat etik, mångfald och lika villkor, vilket med fördel kan ingå i internationaliseringsperspektivet. Bedömargruppen uppmuntrar lärosätets tankar att jobba mer med breddad rekrytering (män/kvinnor) samt ytterligare med frågor om diskriminering. Problematisering av dessa perspektiv i kurser kan belysas vidare.

Bedömargruppen upplever att det kan vara en risk att KUB-studenterna är så starkt bundna till kursledningen vilket minskar möjligheten till anonymitet i samband med bekymmer/incidenter. Det finns därför behov av att studentkåren fortsätter att informera KUB-studenterna om studieråd och studiebevakare för att synliggöra vilka möjligheter till stöd som erbjuds utöver det som kursledningen kan ge. Ett litet antal studenter utgör en risk för att anonymitet inte kan säkerställas. Bedömargruppen anser att detta är en svaghet då studenter exempelvis ska svara på frågan om diskriminering och kränkande särbehandling. Möjligheter till vilken typ av stöd, såsom studieråd och studiebevakare som kan erbjudas utöver kursledningens stöd, bör lyftas tydligare.

8. att utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv

Styrkor: Alumnerna anser att de efter avslutad KUB-utbildning är väl förberedda att börja jobba som legitimerade biomedicinska analytiker. Utbildningen har gett en bra bild av att hur det är att arbeta på laboratorier i Sverige och har varit värdefull för att komplettera kunskap kring arbetssätt som används på svenska laboratorier jämfört med länder där KUB-studenterna har genomfört sin grundutbildning.

Avnämningarrepresentanter intygar att KUB-studenter som anställts efter avslutad utbildning håller en bra nivå och att KUB-utbildningen svarar mot samhällets behov även på sikt och inte bara i dagens situation där det råder brist på legitimerade biomedicinska analytiker.

Studenterna som genomfört VFU inom verksamheten upplevde den som mycket positiv. Verksamheter som tar emot studenter på VFU tycker att de KUB-studenter de tagit emot håller en hög kompetens. Det märks att de har en annan grundutbildning i botten och erfarenhet av tidigare arbete. KUB-studenterna har ett stort driv att lära och utvecklas både inom yrket och på arbetsplatsen, vilket uppskattas av verksamheten. Programkommittén vid lärosätet har avnämningarrepresentanter som är med och kan påverka samt har insyn i utbildningens utformning.

Svagheter: Bedömargruppen noterar att ingen avnämningarundersökning har genomförts för KUB-utbildningen.

Bedömning: Sammantaget svarar KUB-utbildningen väl upp mot kriteriet.

Reflektioner/rekommendationer: Bedömargruppen rekommenderar att en avnämningarundersökning genomförs framgent. Förslagsvis kan en avnämningarenkät tas fram och genomföras i samråd med övriga lärosäten som har KUB-utbildningar för biomedicinska analytiker. Positivt är att alumni-enkät genomförts där utfallet tyder på att utbildningen svarar mot individens behov och att KUB-studenterna är anställningsbara och får jobb efter avslutad utbildning.

9. att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

Styrkor: Det är positivt att det förs en tät dialog mellan programkommittén och dess studentrepresentanter. KUB-studenterna vittnar om att de kan påverka utbildningen genom att svara på kursutvärderingsenkäter och att kursledare lyssnar på deras åsikter.

Lärarna vittnar om att det är svårt att få en hög svarsfrekvens på kursvärderingar. I stället har de en muntlig diskussion med studenterna.

Svagheter: Kursvärderingsenkäter skickas alltid ut via Canvas i samband med att kursen avslutas. På grund av den låga svarsfrekvensen går det inte att få ut så mycket information från kursvärderingarna.

KUB-studenterna är inbjudna till BASTU-rådet (studierådet för biomedicinska analytikerutbildningen), men har hittills inte deltagit. Lärosätet resonerar att de behöver jobba på att det behöver finnas en KUB-representant i BASTU-rådet som specifikt kan föra deras talan och återkoppla mellan KUB-studentgruppen och BASTU-rådet. En studentrepresentant från KUB vore önskvärt till BASTU-rådet för att få med deras perspektiv.

Bedömning: Sammantaget svarar KUB-utbildningen väl upp mot kriteriet.

Reflektioner/rekommendationer: Studenterna har inflytande men det saknas ett aktivt engagemang från KUB-studenternas håll. Bedömargruppen anser att ett fördjupat samarbete mellan KUB-utbildningen, dess studenter och studentkåren behövs. Lärosätet har en viktig funktion att se till att detta samarbete fungerar. Det är positivt att man diskuterar kursutvärderingar muntligt med studenterna då utbildningen har problem med låg svarsfrekvens på kursvärderingsenkäterna. Lärosätet bör arbeta med åtgärder för att få en högre svarsfrekvens, ett arbete som bör drivas tillsammans med studentkåren. Formativ utvärdering kan också vara ett alternativ (exempelvis via kursråd).

10. att en för alla studenter/doktorander tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö föreligger

Styrkor: Studenterna vittnar om att den fysiska studiemiljön är av hög kvalitet. De upplever att studierna förutsätter att man behöver vara organiserad och fokuserad för att hinna med i studietakten.

Viktigt är att det extra stöd som finns för KUB-studenterna inte bli till en belastning då det finns risk att studenterna behöver lägga orimligt mycket tid på sina studier.

Svagheter: Språkverkstaden nyttjas inte till sin fulla potential vid lärosätet något som kursledarna vittnar om. Det framförs att språkverkstaden erbjuder mer stöd inom humaniora området än inom medicin och teknik. Detta har troligtvis lett till att språkverkstaden inte används i någon större omfattning av KUB-studenterna, men de vet om att den finns.

KUB-studenterna anser att det är en hög studietakt i en ovan studiemiljö samt att många studenter är lite äldre och har familj och barn att ta hänsyn till. Balansen mellan studier och privatliv är en utmaning för dessa studenter. Studenterna vittnar om att de ibland upplever att det är ont om tid

och att de inte kan fördjupa sig i kursmaterialet. Ibland upplever KUB-studenterna att information om kurser och kurslitteratur kommer sent.

Alla ordinarie BMA-studenter vet inte vad KUB-utbildningen är eller vilka som går utbildningen vilket kan försvåra samarbetet vid samläsning mellan de bägge utbildningarna.

KUB-studenterna vittnar om brist på matplatser i Akademiska sjukhusets lokaler när de genomför VFU.

Bedömning: Sammantaget svarar KUB-utbildningen väl upp mot kriteriet.

Reflektioner/rekommendationer: Bedömargruppen rekommenderar lärosätet att samarbetet med språkverkstaden bör utvecklas och att de bör kunna anpassa sitt stöd till studenter som går naturvetenskapliga utbildningar. Bedömargruppen rekommenderar också lärosätet att se över kurser där studenterna upplever att det är för ont om tid och kort framförhållning när det gäller information. De arbetsvillkor som gäller för studenterna vid lärosätet ska följas av lärare men också synliggöras för studenter så de vet vad de kan förvänta sig. Bedömargruppen rekommenderar lärosätet att informera andra studentgrupper om KUB-utbildningen, så den blir mer känd vilket kan förbättra samläsning mellan kurserna ytterligare och att tillvarata KUB-studenternas tidigare erfarenheter vid samläsningstillfällena. Då vissa studenter meddelat att de tvingats äta kalla matlådor på grund av otillräckligt med matplatser vid Akademiska sjukhuset så bör det ordnas med ytterligare platser så att alla studenter erbjuds en ändamålsenlig studiemiljö.

11. att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomför

Styrkor: Lärosätet jobbar aktivt med olika enkäter för att utveckla utbildningen och kunna identifiera vad som fungerar bra för studentgruppen samt eventuella förbättringsområden och brister inom utbildningen.

Det är positivt att utveckling sker för både ordinarie BMA-utbildning och KUB-utbildning och att lärare vittnar om att tid finns för program- och kursutveckling. Det finns även möjlighet att ge återkoppling på kursutveckling både från studenthåll och avnämharhåll. Det finns en rutin för hur kursplanerevideringar genomförs där beredning sker i samråd med lärare och programkommittén.

Lärare diskuterar kursvärderingar muntligt med KUB-studenter om de inte får in skriftliga svar på kursvärderingsenkäter.

Svagheter: Lärare som är undervisar på KUB-utbildningen är i olika grad involverade i kursutveckling.

Lärosätet planerade för ett mentorupplägg där alla KUB-studenter skulle få en termin 3 KUB-student som mentor. Medel fanns avsatta för projektet men det har fallit lite mellan stolarna och skulle behöva lyftas igen.

Bedömning: Sammantaget svarar KUB-utbildningen väl upp mot kriteriet.

Reflektioner/rekommendationer: Bedömargruppen rekommenderar att studentrepresentanter, avnärmarrepresentanter och lärarrepresentanter involveras i diskussion gällande kursplanerevideringar. Bedömargruppen rekommenderar lärosätet att lyfta planerna för ett mentorsprogram något som positivt skulle kunna bidra till studenternas kunskapsutveckling.

12. Övriga synpunkter från bedömargruppen riktade till alla tre lärosäten

Styrkor:

Yrkesprofessionen: I konkurrensen om biomedicinska analytiker är det viktigt att yrket är attraktivt. Bedömargruppen har fått en inblick i att studenter och lärare i KUB-utbildningen för biomedicinska analytiker är nöjda med utbildningen, har mycket motiverade och duktiga studenter och engagerade lärare. Även verksamheten har uttalat sig om att dessa studenter är eftertraktade, anställningsbara och behövs i yrket.

Svagheter:

Behörighet: Den 2-åriga eftergymnasiala utbildningen upplevs som för kort, framför allt eftersom den inte innehåller ett examensarbete. Detta blir en begränsning då dessa studenter ej genomfört ett examensarbete tidigare och saknar tillräcklig vetenskaplig skolning.

Språkkunskaper: Många studenter saknar ofta svenska kunskaper i akademiskt fackspråk vid kursstart. Ordinarie ämneslärare bör inte agera språklärare i den omfattning som beskrivits, något som upplevs vara dåligt nyttjande av resurser utan istället borde ligga inom ramen för en språklärare.

Bedömning av examensarbete: Det är oklart hur lärosätena ser på examensarbetet som KUB-studenterna genomför. Samma bedömningskriterier används som för ordinarie BMA-studenter (där både kandidatexamen och yrkesexamen ges), men det framgår inte tydligt om projekten är likartade, vad de får kallas (benämningen projektarbete förekommer) och om de bedöms endast efter examensmålen för yrkesexamen eller ej.

Yrkesprofessionen: I konkurrensen om biomedicinska analytiker är det viktigt att karriärvägarna i yrket är tydliga, speciellt för de som endast får en yrkesexamen. IBL och Vårdförbundet har tagit fram en vägledande kompetensbeskrivning för biomedicinska analytiker som syftar till att tydliggöra kompetens och krav på yrkeskunnande som ställs på biomedicinska analytiker.

Reflektioner/rekommendationer:

Behörighet: Möjligtvis kan studenter med endast 2-åriga eftergymnasial utbildning som också har omfattande arbetslivserfarenhet inom laboratorievetenskap anses behöriga.

Språkkunskaper: Förslaget att införa språktermin är bra, men bedömargruppen förstår att det både är en logistisk fråga, och ett problem för studenter som då tvingas lägga tid och pengar på

ytterligare en termins studier. Vi vill istället föreslå att ett par intensiva språkveckor införs alldeles innan terminen börjar ledda av språklärare. Därefter fortsätter språkstödet under de tre ordinarie terminerna med språklärare som kommer in vid olika tillfällen. Ordinarie lärare kan hjälpa till med fackspråket, i likhet med den undervisning som sker på ordinarie BMA-utbildning. Däremot bör inte ordinarie lärare i större utsträckning agera språklärare.

Bedömning av examensarbete: Bedömargruppen föreslår att regelverket kring examensarbete/projektarbete bör redas ut tillsammans av alla lärosäten som ger KUB-utbildningen. Bedömargruppen anser vidare att ett tilldelat projekt för examensarbete ska vara bedömningsbart som ordinarie examensarbete. Kraven på ett examensarbete bör ej sänkas. Däremot kan examensarbetsprojekt se olika ut i sin utformning, exempelvis enklare metodologiska projekt eller mer avancerat forskningsprojekt. Viktigast är att bedömningen av utfört examensarbete kan nå upp till minst godkänd betyg enligt fastställda bedömningskriterier.

Yrkesprofessionen: Bedömargruppen föreslår att lärosätena som bedriver KUB-utbildning för biomedicinska analytiker initierar en diskussion med IBL och Vårdförbundet angående yrkets reglering och diskussioner kring reglerad specialistutbildning då a) KUB-studenterna endast erhåller intyg på yrkesexamen, med vilket de kan ansöka om att erhålla legitimation b) vissa studenter som endast har en 2-årig eftergymnasial utbildning kommer sakna en kandidatexamen efter KUB-utbildningen, och därmed riskera att inte bli behöriga till vidare utbildning på avancerad nivå i Sverige.

13. Övriga synpunkter från bedömargruppen riktade till Uppsala universitet

Styrkor: Lärosätets bedömning är att de erhåller full kostnadstäckning för uppdraget med nuvarande ersättningsnivåer. Ersättningen per KUB-student är ungefär dubbelt så hög jämfört med ordinarie BMA-studenter. Ekonomin har gått ihop bra med en avlönad projektledare som sammanhållande kraft för utbildningen.

Lärosätet anser att det är positivt att bedriva anpassade utbildningar, såsom KUB-utbildningen, så att dessa studenter så fort som möjligt kommer ut i arbetslivet.

Fortsatt viktigt att informera arbetsgivare om vad KUB-utbildningen innebär. Antal platser på utbildningen borde lämpligen utökas då detta resulterar i att fler biomedicinska analytiker med legitimation kommer ut på arbetsmarknaden.

Lärosätet lyfter möjligheten att implementera peer-learning under VFU. Peer-learning under VFU placeringar med två studenter per handledare kan vara en metod att undersöka för att lösa behovet av VFU-platser. Detta kräver en insats från lärosätet med utbildning av berörd personal. Vidare rekommenderar bedömargruppen att nya initiativ följs upp och utvärderas från både ett verksamhetsperspektiv och hur det påverkar studenternas inläring och upplevelse av VFU vid lämpligt tillfälle efter implementering.

Svagheter: Det är ett högt tryck på att få till VFU-platser vilket blir en resursfråga. Kvalitet är viktigare än kvantitet och man vill erbjuda en så bra VFU som möjligt samt handledning av hög kvalitet. Detta är en vinst för både arbetsgivare och student, då detta kan vara framtida kollegor.

Även om dessa studenter har en tidigare examen i bagaget så har de i allmänhet inte erfarenhet av det svenska skolsystemet och detta leder till att KUB-studenterna behöver mer stöd, framförallt i början men även kontinuerligt under utbildningen.

Reflektioner/rekommendationer: Bedömargruppen noterar positivt att lärosätet anser att det finns resurser för KUB-utbildningen. Vidare ser bedömargruppen positivt på möjligheten att peer-learning kan vara ett sätt att hantera nya arbetsformer för att underlätta för VFU-handledare och att hitta VFU-platser. Bedömargruppen anser även att ett förändrat upplägg i språkstöd och studieteknik bör kunna förbereda studenter bättre för KUB-utbildningen och minska ämneslärares insats gällande att ge språkstöd.

Avslutande summering

Sammantaget anser bedömargruppen anser att KUB-utbildningen vid lärosätet är välplanerad och genomförd med tydlig struktur, transparens och med tillfredsställande resultat som gynnar både studenter och lärare. Vidare fyller KUB-utbildningen en viktig roll i att ta vara på kompetens som finns hos personer som har en avslutad utländsk högskoleutbildning eller en annan avslutad utländsk eftergymnasial utbildning som motsvarar en utbildning enligt högskolelagen, men som inte hittills nyttjats tillfullo. Bedömargruppen noterar dock att det finns ett flertal olika utmaningar och förbättringsområden som lärosätet behöver arbeta vidare med. De främsta utmaningarna är det svenska akademiska språket för studenterna, vetenskaplig nivå på examensarbetet, en mycket heterogen studentgrupp, studenternas balans mellan studier och privatliv och att säkerställa VFU-platser till alla studenter. Vidare bör lärosätet arbeta vidare med det internationella perspektivet. Flera delar som faller under förbättringsområden kan lärosätet med fördel arbeta vidare med i samråd med Göteborgs Universitet och Högskolan i Kristianstad.

Schema platsbesök utbildningsutvärdering av kompletteringsutbildning för biomedicinska analytiker (KUB) vid Uppsala universitet

Datum: 27/9

Plats: Platsbesöket äger rum via Zoom <https://uu-se.zoom.us/j/66535323432>

Det kommer att finnas ett digitalt väntrum till mötet

08:00-08:30 Bedömargruppen träffas
08:45-09:30 Institutions/programledning och t ex studievägledare, studierektorer, utbildningshandläggare/motsv. Birgitta Tomkinson, ordförande programkommittén Eva Tano, projektledare KUB Dick Wågsäter, programsamordnare studieort Uppsala Dan Bylund, programsamordnare studieort Sundsvall Henrik Ring, studievägledare Tony Thorström, ansvarig handläggare områdeskansliet
09:30-09:45 Paus
09:45-10:30 Lärarrepresentanter och kliniska/VFU-handledare Lena Carlsson, kursansvarig Jaan Hong, kursansvarig Susanne Lager, kursansvarig Annelie Ervasti, KUB ansvarig studieort Sundsvall Carina Andreasson, RVN Kicki Gavalidou, Akademiska sjukhuset
10:45-11:30 Studenter och kår-/sektionsordförande Ernst Bergman, vice ordförande medicinska sektionen, Uppsala studentkår Kelly Nguyen, studentrepresentant programkommittén Rasha Khierallah, studieort Uppsala, KUB 2020
11:30-12:30 Lunch
12:30-13:15 Alumner/Avnämare Simone Brückmann, studieort Sundsvall, KUB 2019 Debora Gruskoski Cristiani, studieort Uppsala, KUB 2018 Rachael Lundgren, studieort Sundsvall, KUB 2017 Linda Jervelius, verksamhetschef mikrobiologi Åsa Airell, verksamhetschef mikrobiologi Annica Svensson, enhetschef Laboratoriemedicin i Västmanland
13:15-16:00 Bedömargruppen arbetar enskilt med bedömarutlåtandet
16:00-16.30 Återföring till program-, institutions-, fakultetsledning/motsvarande Birgitta Tomkinson, ordförande programkommittén Eva Tano, projektledare KUB Dick Wågsäter, programsamordnare studieort Uppsala Dan Bylund, programsamordnare studieort Sundsvall